

**PREZES URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI
I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
W KATOWICACH**

40-024 Katowice, ul. Powstańców 41a
Tel./Fax (0-32) 256-46-96, Tel/Fax (0-32) 255-26-47, Tel. /Fax (0-32) 255-44-04
E-mail: katowice@uokik.gov.pl

Katowice, dn. 2000-12-28

RKT-535/02/00/HS

Decyzja Nr RKT 40/2000

I. Na podstawie art. 104 K.p.a. w związku z art. 8 ust. 1 oraz art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 1999 r. Nr 52, poz. 547; ze zm. Dz. U. z 2000 r. Nr 31, poz. 381) po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego na wniosek Zarządu Gminy Kochanowice w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakazuje się Telekomunikacji Polskiej S.A. zaniechanie stosowania praktyki monopolistycznej polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku poprzez jednostronne narzucenie uciążliwej zmiany postanowień umowy (dotyczącej realizacji inwestycji budowy telefonizacji sieci abonenckiej na terenie gminy Kochanowice) w zakresie zasad rozliczeń z członkami Społecznego Komitetu Telefonizacji gminy Kochanowice, co przyniosło TP S.A. nieuzasadnione korzyści.

II. Na podstawie art. 104 K.p.a. w związku z art. 14 ust 1 ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 1999 r. Nr 52, poz. 547 ze zm. Dz. U. z 2000 r. Nr 31, poz. 381) w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada się na Telekomunikację Polską S.A. karę pieniężną w wysokości 50.000,- zł (słownie: pięćdziesiąt tysięcy złotych) płatną do Budżetu Państwa.

Uzasadnienie.

Zarząd Gminy Kochanowice skierował do organu antymonopolowego żądanie wszczęcia postępowania administracyjnego przeciwko Telekomunikacji Polskiej S.A. (dalej zwanej TP S.A.) zawierające zarzut naruszenia art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 24 lutego 1990r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 1999 r. Nr 52, poz. 547; ze zm. Dz. U. z 2000 r. Nr 31, poz. 381) - dalej zwaną ustawą antymonopolową. Zarząd Gminy podniósł, iż na podstawie umowy z dnia 20.03.1992 r. TP S.A. zobowiązała się do zwrotu przedpłaty wniesionej przez członków Społecznego Komitetu Telefonizacji Gminy Kochanowice (dalej zwanego SKT) w usługach telekomunikacyjnych w formie bezpłatnych impulsów, podkreślając iż w umowie nie określono terminu w jakim należy wykorzystać przyznane członkom SKT impulsy. W indywidualnych umowach zawieranych z członkami SKT po realizacji inwestycji określono jedynie liczbę impulsów do wykorzystania. Zajęte w roku 2000 stanowisko TP S.A. odbiegało od zobowiązania zawartego w umowie z 1992 r. (karta nr 1).

W żądaniu podniesiono, iż TP S.A w zamian za wniesione przez członków SKT w 1992 r. przedpłaty zobowiązała się do zwrotu wniesionej przedpłaty w usługach telefonicznych (impulsach), nie ograniczając realizacji umów żadnym limitem czasowym. Do grudnia 1999 r., zgodnie z zawartymi indywidualnie umowami, TP S.A. realizowała rozmowy telefoniczne potrącając co m-c przyznane impulsy. Natomiast rachunki za m-c styczeń 2000 r. rozliczone zostały według aktualnej stawki impulsu z pominięciem rozliczenia pozostałej do wykorzystania puli bezpłatnych impulsów. Na skutek podjętych interwencji członkowie SKT

otrzymali informacje, że z dniem 01.06.1994 r. w wyniku wprowadzenia nowego regulaminu wykonywania usług telefonicznych TP S.A. wprowadziła szczegółowy sposób rozliczania wniesionych przez abonentów wpłat, z ograniczeniem czasowym do 4 lat od dnia zawarcia umowy o korzystanie z abonamentu telefonicznego. Jednocześnie TP S.A. proponuje finansowe rozliczenie biorąc wartość impulsu z dnia podpisania umowy w 1992 r., a wynoszącą 0,06 zł. Zdaniem Zarządu Gminy Kochanowice niedopuszczalna jest taka forma zakończenia rozliczenia członków SKT. Jeżeli TP S.A. chce zamknąć etap wzajemnego rozliczania się, winna zaproponować aktualną cenę impulsu lub pozostawić możliwość wykorzystania przyznanych impulsów bez ograniczenia czasowego. (karta nr 13-14)

Zarząd Gminy ponadto podkreślił znaczenie § 3 ust. 3 umowy z 20.03.1992 r., z którego wynika, że jednostką rozliczeniową w przypadku wzrostu ceny impulsu powinna być tylko i wyłącznie liczba impulsów. (karta nr 120).

Na wniosek uprawnionego organ antymonopolowy wszczął postępowanie administracyjne. (karta nr 20).

TP S.A. ustosunkowała się do zarzutów zawartych we wniosku (karta nr 122).

Zdaniem TP S.A. stwierdzenie Wnioskodawcy, że TP S.A. w zawartych umowach zobowiązała się do zwrotu przedpłaty w usługach telekomunikacyjnych (impulsach), nie ograniczając realizacji powyższych umów żadnym limitem czasowym jest niezrozumiałe, ponieważ TP S.A. zawarła tylko jedną umowę z dnia 20.03.1992 r. z SKT Kochanowice, w której zobowiązała się do zwrotu przedpłaty w usługach telekomunikacyjnych (§ 3 pkt 3). Wyżej wymieniona umowa zgodnie z § 1 dotyczyła realizacji inwestycji (w celu stworzenia warunków technicznych - § 14 Regulaminu z 1994 r.). Zdaniem TP S.A. umowa zawarta z SKT na stworzenie warunków technicznych, składa się z dwóch etapów tj. otrzymania decyzji o pozwoleniu na budowę oraz z wykonawstwa telefonizacji, organizowanego przez TP S.A. W zawartej umowie z dnia 20.03.1992 r. TP S.A. dawała gwarancję, że członkowie SKT zostaną przyłączeni do sieci TP S.A. i ten warunek został spełniony. Z członkami SKT zostały następnie zawarte indywidualne umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych o charakterze powszechnym.

Na zarzut Wnioskodawcy, iż do grudnia 1999 r., zgodnie z indywidualną umową o świadczenie usług TP S.A. rozliczała rozmowy telefoniczne potrącając co miesiąc przyznane impulsy, a na skutek podjętych interwencji członków SKT, otrzymali oni informację, że z dniem 01.06.1994 r. w wyniku wprowadzenia nowego regulaminu wykonywania usług telefonicznych TP S.A. wprowadziła szczegółowy sposób rozliczania wniesionych przez abonentów wpłat, w czym zawarto ograniczenie czasowe dla korzystania z przyznanej liczby impulsów do 4 lat od dnia zawarcia umowy o korzystanie z abonamentu – TP S.A. wyjaśniła co następuje. Powyższe stwierdzenia wzajemnie się wykluczają, ponieważ indywidualne umowy zawarte z wnioskodawcami (w tym wypadku z członkami SKT) w momencie powstania warunków technicznych, w wyniku prowadzonej inwestycji, w punkcie 3 zawierały zapis: "Wnioskodawca oświadcza, że zapoznał się z postanowieniami Regulaminu dotyczącymi zakresu i warunków wykonywania usług, jak również określającymi okoliczności wywołujące skutki prawne w postaci rozwiązania lub wygaśnięcia umowy oraz określającymi charakter i tryb rozstrzygnięcia spraw mogących być przedmiotem reklamacji". Umowy indywidualne z abonentami były zawierane w 1995 i 1996 r. w czasie obowiązywania „Regulaminu (...)” z 1994 r. Stwierdzenie przez Zarząd Gminy Kochanowice, że członkowie SKT składając reklamacje w TP S.A. w miesiącach styczeń i luty 2000 r. otrzymali informację, że z dniem 01.06.1994 r. w wyniku wprowadzenia nowego regulaminu wprowadziła nowy sposób rozliczania – jest nieprawdziwe, ponieważ w dniu spisania umowy z każdym członkiem SKT, ten regulamin obowiązywał i do niego w tych umowach TP S.A. się odnosiła.

Odnosnie zarzutu wnioskodawcy „jeżeli TP S.A. chce ostatecznie zamknąć etap wzajemnego rozliczania się winna zaproponować aktualną cenę impulsu lub pozostawić możliwość

wykorzystania przyznanych impulsów bez ograniczenia czasowego” TP S.A. wyjaśniła co następuje. Powyższa propozycja Zarządu Gminy Kochanowice nie może być zarzutem wobec TP S.A., ponieważ TP S.A. nie zabierała abonentom nie wykorzystanych impulsów. Opisana procedura rozliczeń trwała przez okres 4 lat od dnia uruchomienia stacji telefonicznej. Po okresie czteroletnim następuje zatrzymanie tego procesu. Abonenci podejmują decyzję o pozostałych do wykorzystania jednostkach licznikowych. Abonent otrzymuje zwrot pieniędzy, gdzie kwota do zwrotu otrzymana jest z przeliczenia ilości impulsów pozostałych do wykorzystania przez cenę impulsu obowiązującą w dniu zakończenia okresu czteroletniego, albo abonent wyraża zgodę na dalsze rozliczanie za zrealizowane usługi.

Podniesione przez Zarząd Gminy, że § 3 pkt 3 umowy oraz warunki ustalone w aneksie były przez TP S.A. w pełni stosowane – impulsy u wszystkich abonentów zostały naliczone prawidłowo, natomiast realizacja w końcowej fazie nie spełnia oczekiwań członków SKT, TP S.A. wyjaśniła w następujący sposób. TP S.A. mogła zrealizować usługę abonamentu telefonicznego – uzyskanie dostępu do sieci TP S.A. po stworzeniu warunków technicznych, których w owym czasie nie było – występował brak nie tylko instalacji abonenckich ale całej infrastruktury telekomunikacyjnej. Zadanie to mogło być wykonane w ramach kompleksowego zadania inwestycyjnego i w realizacji tego zadania uczestniczył SKT. Zadanie zostało zakończone w 1996 r. W związku z przesunięciem terminu zakończenia zadania TP S.A. za każdy dzień opóźnienia zapłaciła członkom SKT w postaci przyznania dodatkowych impulsów. Po włączeniu wszystkich członków SKT warunki umowy z dnia 20.03.1992 r. zostały zrealizowane. Po stworzeniu warunków technicznych TP S.A. mogła zawrzeć umowy o korzystanie z abonamentu telefonicznego z członkami SKT, wywiązać się z umowy z 20.03.1992 r., i takie umowy zostały zawarte, przez nikogo w owym czasie nie kwestionowane, i są obowiązujące dla obu stron. Dlatego stwierdzenie Zarządu Gminy, że realizacja w końcowej fazie nie spełnia oczekiwań członków SKT nie znajduje tu uzasadnienia, ponieważ umowa z dnia 20.03.1992 r., dotycząca zadania inwestycyjnego, stworzenia warunków technicznych, została zrealizowana w 1996 r., a od tego czasu obowiązują indywidualne umowy spisane z członkami SKT o korzystanie z abonamentu.

Zdaniem TP S.A. cała sprawa była wynikiem niedoinformowania abonentów o sposobie rozliczania bezpłatnych impulsów.

TP S.A. podniosła, iż nie stosowała praktyk monopolistycznych i nie miała woli stosowania takich praktyk przy zawieraniu umów, ani przy ich wykonywaniu. Nie można więc zarzucić, że naruszony został art. 5 ustawy antymonopolowej, gdyż zachowanie TP S.A. nie wypełniło przesłanek tego przepisu, a cała sprawa była wynikiem niedoinformowania abonentów o sposobie rozliczania bezpłatnych impulsów, co wynika z faktu, że członków SKT było 324, a w tej sprawie chodzi o 4 abonentów, którzy nie byli świadomi swoich uprawnień. (karta nr 122-126).

Ponadto na żądanie organu antymonopolowego TP S.A. wyjaśniła. W 1992 r. w TP S.A. obowiązywały następujące akty prawa wewnętrznego: „Regulamin wykonywania usług telekomunikacyjnych o charakterze powszechnym przez państwową jednostkę organizacyjną PPTT” z dnia 01.07.1991 r. oraz decyzja nr 25 i decyzja nr 31 z 1991 r. Dyrektora Generalnego PPTT. Umowa z SKT Kochanowice została zawarta 20.03.1992 r. W dniu 04.11.1993 r. został podpisany aneks do tej umowy. Umowa nie była zmieniana i innych porozumień w tej sprawie nie zawierano. Zadanie inwestycyjne zakończono w grudniu 1995 r. Poniesione nakłady na telefonizację gminy Kochanowice wynosiły 2.990.798,62 zł. Pomoc finansową wniósł Zarząd Gminy oraz każdy z członków SKT poprzez dokonanie wpłaty w wysokości 500 zł celem uzyskania dostępu do sieci telekomunikacyjnej TP S.A. W § 3 umowy z dnia 20.03.1992 r. TP S.A. określała nieprzekraczalną kwotę wpłaty każdego członka SKT w celu uzyskania stacji telefonicznej na sumę 500 zł odpowiadającą wartości 8.300 impulsów licznikowych (500 zł podzielone przez koszt impulsu 0,06 zł). Wnoszona przez członków SKT kwota 500,00 zł została podzielona w następujący sposób. 250,00 zł przeznaczono na uzyskanie dostępu do sieci TP S.A. Pozostała nadpłata tj. 250,00 zł

przeliczona została na impulsy do wykorzystania przez członka SKT (cena impulsu w dacie podpisania umowy wynosiła 0,06 zł) co dało 4.166 impulsów. Za niedotrzymanie terminu zakończenia prac za każdy dzień zwłoki członek SKT otrzymuje 6 impulsów. Ilość impulsów obliczano na dzień spisania umowy z indywidualnym abonentem. W przypadku niewykorzystania przyznanego do bezpłatnego wykorzystania impulsów zostały one przeliczone po cenie z dnia spisania umowy z SKT i wprowadzone jako nadpłata rachunku telefonicznego do dalszego wykorzystania w usługach telekomunikacyjnych lub zwrócone w gotówce na życzenie abonenta.

Po upływie 4 lat od dnia zainstalowania stacji telefonicznej, zaprzestano rozliczania pozostałego limitu jednostek. Po uzgodnieniu z abonentem niewykorzystane impulsy przeliczano wg wartości jednostek taryfikacyjnych z dnia zawarcia umowy tj. po cenie 0,06 zł i w formie nadpłaty uwzględniono w rachunku abonenta.

W TP S.A. regulacje zawarte w art. 385 (1) K.c. stosowano w sposób następujący. Regulaminy obowiązujące w TP S.A. były dostępne w każdym Biurze Obsługi Klienta i placówkach obsługujących klientów, wydrukowane zostały również przez „Rzeczpospolitą” z dnia -3-04.07.1993 r., natomiast regulamin z 1999 r. przesyłany był do każdego abonenta. Każda zawarta umowa o świadczenie usług telefonicznych wiąże obydwie strony. Prawa i obowiązki z niej wynikające dotyczą zarówno abonenta jak i TP S.A. (karta nr 24-27)

Zdaniem TP S.A. odliczanie ilości impulsów wykorzystanych w danym miesiącu od ilości pozostałej z poprzedniego miesiąca było zgodne z „Regulaminem świadczenia usług telekomunikacyjnych o charakterze powszechnym przez TP S.A.” – w ramach nie zrekompensowanej części wniesionego wkładu abonent (członek SKT) ma prawo do bezpłatnego korzystania z dowolnej liczby jednostek licznikowych oraz pozostałych świadczonych usług rozliczanych miesięcznie, w okresie nie dłuższym niż 4 lata od dnia zawarcia odrębnej umowy o korzystanie z abonamentu telefonicznego. Procedura rozliczeń trwała przez okres 4 lat od dnia uruchomienia stacji telefonicznej. Po tym okresie w gestii abonenta leżało podjęcie decyzji, co do pozostałych do wykorzystania jednostek licznikowych. Po upływie 4 letniego okresu, TP S.A. zwraca abonentowi nie rozliczoną kwotę wkładu własnego. Należność może być zwrócona gotówką w kasie właściwej jednostki organizacyjnej TP S.A. lub na życzenie abonenta, w miesięcznych rozliczeniach za usługi świadczone przez TP S.A. według cen obowiązujących w dniu wystawienia każdej faktury. TP S.A. dla poszczególnych abonentów członków SKT nie ustalała granic miesięcznej ilości jednostek do bezpłatnego wykorzystania.(karta nr94-98).

Organ antymonopolowy ustalił co następuje.

W dniu 20 marca 1992 r. zawarto umowę pomiędzy Dyrekcją Wojewódzką TP S.A. a Społecznym Komitetem Telefonizacji w Kochanowicach przy udziale Rady i Zarządu Gminy Kochanowice. Umowa dotyczyła realizacji inwestycji w zakresie budowy telefonizacji sieci abonenckiej na terenie gminy Kochanowice. Strony ustaliły, iż warunki umowy obowiązywać będą z chwilą wpłaty środków finansowych przez co najmniej 300 osób. W § 3 pkt 1 umowy strony ustaliły: TP S.A. określa nieprzekraczalną kwotę wpłaty każdego członka SKT w celu uzyskania sieci telefonicznej na sumę 500 zł odpowiadającą 8.300 impulsów licznikowych. Następnie w § 3 pkt 2 - SKT przekaże środki finansowe określone w pkt. 1 w terminie do 31.03.1992 r. od każdego członka SKT po 250 zł. Wpłatę pozostałej kwoty 250 zł ustalono w 5 ratach miesięcznych VII-XI 1992 r. Zgodnie z zapisem § 3 pkt 3 tej umowy Dyrekcja Wojewódzka TP S.A. gwarantuje dla każdego członka SKT po spełnieniu § 3 pkt 2: bonifikatę za przyznaną stację telefoniczną w wysokości 250 zł; zamianę pozostałej kwoty 250 zł na impulsy rozmów telefonicznych po 0,06 zł co daje 4.160 impulsów; w przypadku obniżenia ceny impulsu rozmowy telefonicznej poniżej 0,06 zł odpowiednio do kwoty 250 zł wzrasta liczba impulsów dla każdego członka SKT. Przy wzroście ceny impulsu ustalona w umowie liczba impulsów nie maleje.

Do obowiązków SKT należało zebranie od każdego członka SKT kwoty odpowiadającej wartości 8.300 impulsów licznikowych rozmów telefonicznych zgodnie z harmonogramem § 3 pkt 2 umowy (§ 5). Dyrekcja Wojewódzka TP S.A. zobowiązała się do zakończenia całości prac określonych w § 1 umowy do dnia 31.12.1993 r. (§ 6 pkt 1). Strony umowy ustaliły, że do dodatkowych członków SKT będzie miał zastosowanie § 3 pkt 3 umowy na następujących warunkach: wysokość bonifikaty będzie wynikała z aktualnej opłaty za przyznanie stacji telefonicznej; zamiana pozostałej kwoty na impulsy będzie wyliczona wg aktualnej ceny za impuls. (§ 7 pkt 3). W przypadku gdy TP S.A. przekroczy termin zakończenia prac określonych w § 6 pkt 2 umowy – członkowi SKT zostanie przekazane do bezpłatnego wykorzystania 500 impulsów licznikowych rozmów telefonicznych za pierwszy rozpoczęty kwartał opóźnienia, natomiast za następne kwartały opóźnienia po 1500 impulsów licznikowych (§ 10). Zapis § 11 określał zasady zwrotnej pomocy finansowej Rady i Zarządu Gminy w celu realizacji inwestycji, gdzie wartość pomocy będzie przeliczana na ilość impulsów telefonicznych na dzień przekazania jej do TP S.A. Natomiast § 13 umowy określał, że wszelkie zmiany umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności.

Następnie w dniu 04.11.1993 r. sporządzono aneks do umowy. Postanowiono, że za każdy dzień zwłoki członek SKT otrzyma 6 impulsów licznikowych. Wartość pomocy udzielonej TP S.A. przeliczana była na impulsy w dniu przekazania środków finansowych do TP S.A. Na dzień spisania umowy z abonentem wskazywano 4.166 jednostek licznikowych do bezpłatnego wykorzystania oraz dodatkowe impulsy do bezpłatnego wykorzystania z tytułu nieterminowego włączenia do sieci w wysokości 6 impulsów za każdy dzień zwłoki. Abonent miał do wykorzystania określoną w umowie liczbę bezpłatnych impulsów. Termin wybudowania sieci telefonicznej miejscowej i włączenie członków SKT do sieci TP S.A. wydłużono o sześć miesięcy. Ustalono, że za każdy dzień zwłoki członek SKT otrzymuje 6 impulsów rozmów licznikowych. Powołana powyżej umowa oraz aneks były jedynymi ustaleniami pomiędzy stronami w zakresie realizacji inwestycji i zasad rozliczeń (karta nr 24). Jak wynika z powyższego przy realizacji tej umowy jednostką rozliczeniową pomiędzy stronami miała być liczba impulsów.

Umowę zawarto w dniu 20.03.1992 r., a pierwotne zakończenie zadania planowano na 31.12.1993 r. Zostało ono przedłużone aneksem o sześć miesięcy, czyli planowano realizację tej inwestycji pierwotnie w ciągu 21 miesięcy, a po przedłużeniu aneksem w ciągu 27 miesięcy. Faktycznie realizację wspólnej inwestycji zakończono w m-cu XII 1995 r., czyli po 45 miesiącach.

W umowie z 20.03.1992 r. oraz w aneksie do tej umowy z dnia 04.11.1993 r. nie ma wzmianki, iż w rozliczeniach wkładu własnego wniesionego przez przyszłych abonentów znajduje zastosowanie Decyzja Nr 25 z dnia 16.08.1991 r. i Decyzja Nr 31 z dnia 04.12.1991 r. Dyrektora Generalnego PPTT. Nie ma także wzmianki, iż w rozliczeniach znajduje zastosowanie obowiązujący w tym czasie „Regulamin wykonywania usług telekomunikacyjnych o charakterze powszechnym przez państwową jednostkę organizacyjną Polska Poczta Telegraf i Telefon” z dnia 1 lipca 1991 r.

Powoływana przez TP S.A. (karta nr 9) Decyzja Nr 25 Dyrektora Generalnego PPTT z dnia 16 sierpnia 1991 r. ze zmianą dokonaną Decyzją Nr 31 Dyrektora Generalnego PPTT z dnia 4.12.1991 r. określała tryb postępowania w sprawie umów (porozumień) z wnioskodawcami lub grupami wnioskodawców wnoszącymi wkład w budowę albo rozbudowę linii i urządzeń telekomunikacyjnych. Wymieniona decyzja upoważniała dyrektorów wojewódzkich PPTT do zawierania umów lub porozumień, o których mowa w § 40 ust 2 „Regulaminu ...” z 1991 r. oraz do zastosowania za zgodą stron zasad rozliczeń określonych w wytycznych do przedsięwzięć będących w toku realizacji. Zgodnie z zapisem ust. 1 ramowych wytycznych, umowy i porozumienia mogły być zawierane wyłącznie w przypadku braku możliwości wykonania usługi abonamentu telefonicznego lub usługi przeniesienia stacji telefonicznej z przyczyn określonych w § 39 ust 1 „Regulaminu” oraz gdy przedsięwzięcie jest możliwe do realizacji w okresie nie dłuższym niż 18 miesięcy licząc od dnia zawarcia umowy lub porozumienia. § 39 ust. 1 „Regulaminu...” z 1991 r. określał w jakich sytuacjach Urząd

Telekomunikacji stwierdzał brak możliwości wykonania usługi abonamentu telefonicznego. Decyzja z 1991 r. ustalała także w ust. 7 zasady wzajemnych rozliczeń. Zapis ust. 7 pkt 5 a stanowił: wkład (zarówno pieniężny jak i rzeczowy) przekraczający jednorazową opłatę z tytułu uzyskania dostępu do sieci telekomunikacyjnej PPTT bądź właściwą opłatę za przeniesienie stacji telefonicznej rekompensowany jest przez odstąpienie od pobierania opłat za uzgodnioną z Dyrektorem Wojewódzkim PPTT miesięczną ilość jednostek licznikowych (nie mniej niż 50 jednostek) w okresie nie dłuższym niż 4 lata. Zgodnie z zapisem ust. 7 pkt 5 c – za jednostki przekraczające ilość określoną w umowie pobiera się należności wg bieżących cen PPTT. Dopuszcza się, o ile strony umowy tak postanowią, odstąpienie od pobierania opłat za jednostki przekraczające miesięczną ilość określoną w umowie. W takim przypadku od ogólnej ilości jednostek zwolnionych od opłat odlicza się oprócz określonej w umowie miesięcznej ilości jednostek licznikowych zwolnionych od opłat także pozostałe jednostki zrealizowane w danym miesiącu. (karta nr 51).

„Regulamin wykonywania usług telekomunikacyjnych o charakterze powszechnym przez państwową jednostkę organizacyjną Polska Poczta Telegraf i Telefon” z dnia 1 lipca 1991 r. zawierał w § 40 i w § 114 zapis stanowiący o realizacji wniosków przy udziale środków własnych wnioskodawców. Zgodnie z zapisem § 40 ust. 2 ówczesnego regulaminu - uzgodnienie (przy braku możliwości wykonania usługi) następuje w umowie zawartej z jednostką organizacyjną PPTT, upoważnioną przez Dyrektora Generalnego PPTT, określającej zakres i formę udziału wnioskodawców, zobowiązania PPTT dotyczące zakresu usług telekomunikacyjnych i terminu w jakim rozpocznie się ich świadczenie oraz zasady wzajemnych rozliczeń. Zapis § 114 ówczesnego regulaminu określał, iż rozpoczęte prace w zakresie budowy linii i urządzeń telekomunikacyjnych przy udziale środków własnych wnioskodawców, realizowane będą na warunkach dotychczas uzgodnionych między wnioskodawcami a właściwymi jednostkami organizacyjnymi PPTT. Regulamin ten obowiązywał od 05.08.1991 do 01.08.1993 r. (karta nr 29).

Zarządzenie nr 11 Prezesa Zarządu TP S.A. z dnia 29 czerwca 1993 r. wprowadza „Regulamin wykonywania usług telekomunikacyjnych o charakterze powszechnym przez Telekomunikację Polską S.A.” z dniem 1 sierpnia 1993 r. Zapis § 3 Zarządzenia stanowił: W sprawach dotyczących rozliczeń z abonentami, którzy wnieśli wkład własny w stworzenie możliwości technicznych realizacji usług na podstawie umów (porozumień) zawartych zgodnie z Decyzją Nr 25 z dnia 16 sierpnia 1991 r. i Decyzją Nr 31 z dnia 4 grudnia 1991 r. Dyrektora Generalnego PPTT, a z którymi do dnia wejścia w życie „Regulaminu” nie zostało zakończone rozliczenie całości wniesionego wkładu – w zakresie części wkładu pozostałej do rozliczenia, stosuje się postanowienia § 119 ust. 4 „Regulaminu”. Zapis § 119 ust. 4 „Regulaminu” zakreślał nie dłuższy niż cztery lata okres rozliczeń wniesionego wkładu własnego przez abonenta.

Jak ustalono, w umowie z dnia 20.03.1992 r. oraz w aneksie z dnia 04.11.1993 r. brak wzmianki o zastosowaniu decyzji z 1991 r. bądź o zastosowaniu postanowień obowiązujących w 1991 i 1993 r. regulaminów.

Zmiany ceny impulsu obrazuje poniższa tabela: (karta nr 137)

Lp	rok	cena impulsu
1.	1992	0,06 zł
2.	1993	0,06 zł
	od 14.08.1993	0,08 zł
3.	od 01.03.1994	0,10 zł
	od 01.07.1994	0,11 zł
	od 01.10.1994	0,12 zł
4.	1995	0,12 zł
	od 01.02.1995	0,13 zł
	od 01.06.1995	0,14 zł
5.	od 01.02.1996	0,15 zł

	od 01.07.1996	0,16 zł
6.	od 01.02.1997 od 01.06.1997	0,17 zł 0,18 zł
7.	od 01.07.1998	0,19 zł
8.	od 01.01.1999 od 01.07.1999	0,21 zł 0,24 zł
9.	od 17.01.2000 od 01.07.2000	0,27 zł 0,29 zł

W dacie zawarcia umowy o wspólnej realizacji inwestycji tj. w 1992 r wartość jednostki rozliczeniowej czyli jednego impulsu telefonicznego wynosiła 0,06 zł. Zadanie inwestycyjne zostało zakończone w 1996 r., po czym zawierano indywidualne umowy z członkami SKT o korzystanie z abonamentu (karta nr 126). Każdy abonent miał w umowie określoną do wykorzystania liczbę impulsów za udział finansowy w budowie sieci oraz za opóźnienie TP S.A. w realizacji zadania inwestycyjnego.

TP S.A. wyjaśniła: „Abonenci podejmują decyzję o pozostałych do wykorzystania jednostkach licznikowych. Otrzymują zwrot pieniędzy (kwota otrzymana wynika z przeliczenia ilości impulsów pozostałych do wykorzystania przez cenę impulsu obowiązującą w dniu zakończenia okresu czteroletniego), albo wyrażają zgodę na dalsze rozliczanie za zrealizowane usługi” (karta nr 124 in fine). Wartość impulsu w m-cu styczeń 2000 r. w dacie rozliczania z abonentami wynosiła 0,27 zł.

Wykaz abonentów (37 osób), którzy otrzymali zwrot pieniędzy za niewykorzystane impulsy po 4 latach z SKT Kochanowice zawiera w pozycji 12 rozliczenie z abonentem o numerze telefonu 3533095, któremu z tytułu nie wykorzystania przyznanych impulsów zwrócono kwotę 211,98 zł. (karta nr 103)

Faktura vat nr A 080086010/01/00 z dnia 19.01.2000 r. za usługi telekomunikacyjne dla tego abonenta o nr telefonu 3533095 wyszczególnia wykorzystanych 6 impulsów i pozostałych do wykorzystania 3533 impulsy (karta nr 16). Raportem 4/2000 Abonentowi temu obliczono należność za 3533 nie wykorzystane impulsy pomnożone przez 0,06 zł. (wartość impulsu w 1992 r.) co dało kwotę 211,98 zł. (karta nr 103).

Inny przykład dokonania rozliczenia z abonentem, członkiem SKT. Umowa nr 1262/95 z dnia 27.07.1995 r. (karta nr 57) określa, iż abonent ma do bezpłatnego wykorzystania 6512 impulsów. Po upływie okresu 4 lat od dnia zainstalowania stacji telefonicznej, zaprzestano rozliczania pozostałego limitu jednostek. TP S.A. wyjaśniła Abonentowi powołując się na zapis § 46 Regulaminu wykonywania usług o charakterze powszechnym przez TP S.A. z dnia 01.02.1997 r. – „Po upływie 4 letniego okresu TP S.A. zwraca abonentowi nie rozliczoną kwotę wkładu własnego. Należność (otrzymaną z przeliczenia pozostałego limitu po cenie jednostki obowiązującej w dniu zawarcia umowy o korzystanie z abonamentu telefonicznego np. po 0.06 zł) może być zwrócona gotówką w kasie właściwej jednostki organizacyjnej TP S.A. lub na życzenie abonenta w miesiącach rozliczeniowych za usługi telekomunikacyjne, (czyli nadpłata otrzymana z ww. przeliczenia wykazywana w rachunkach telefonicznych) według cen obowiązujących w dniu wystawienia każdej faktury vat (nadpłata pomniejszana jest sukcesywnie w zależności od wysokości opłat w niej wskazanych za zrealizowane usługi po aktualnie obowiązujących cenach)” (karta nr 8). Abonent prosił o zwrot pozostałych impulsów w nadpłacie rachunku telefonicznego (karta nr 58). Niewykorzystane impulsy przeliczono wg wartości jednostek taryfikacyjnych z dnia zawarcia umowy w 1992 r. tj. po cenie 0,06 zł, co w formie nadpłaty w kwocie 64,38 zł zostało uwzględnione w rachunku abonenta za m-c marzec 2000 r. (karta nr 103).

Inny abonent, członek SKT poinformowany został, iż rozliczenie wkładu własnego wniesionego przez przyszłych abonentów w stworzenie warunków technicznych nastąpiło na podstawie decyzji Dyrektora Generalnego PPTT nr 25 i nr 31 z 1991 r. Poprzez zawarcie w dniu 07.09.1995 r. indywidualnej umowy o zainstalowanie stacji telefonicznej, gdzie określono zasady rozliczania wniesionej nadpłaty, zaaprobowano proponowane warunki

rozliczenia wniesionej przedpłaty na otrzymanie telefonu. Szczegółowy sposób rozliczania wniesionej nadpłaty określał zapis § 46 „Regulaminu...” z dnia 01.06.1994 r. oraz „Regulaminu...” z 01.02.1997 r. Poinformowano abonenta, że działanie TP S.A. jest zgodne z zapisem art. 385 § 1 K.c. W tej sytuacji niewykorzystany limit SKT zostanie przeliczony według ceny impulsu z dnia zawarcia umowy o korzystanie z abonamentu telefonicznego i zwracany będzie w usługach telefonicznych w formie nadpłaty. Abonent ten, do którego skierowano powyższą informację, indywidualną umowę zawarł 07.09.1995 r., a wartość impulsu wynosiła wówczas 0,14 zł. Raportem 6/2000 za niewykorzystane impulsy abonent ten, tak jak pozostali członkowie SKT, otrzymał od TP S.A. kwotę 88,32 zł licząc po 0,06 zł za impuls (karta nr 103). Podobnie należność obliczono pozostałym członkom SKT. W Gminie Kochanowice było 324 członków Społecznego Komitetu Telefonizacji (karta nr 126). Zwrot pieniędzy, za niewykorzystane w ciągu 4 lat od przyłączenia do sieci TP impulsy liczone wg wartości 0,06 zł za 1 impuls otrzymało 37 abonentów, członków SKT (karta nr 103)

Organ antymonopolowy ustalił, iż w 1999 r. przychód TP S.A. wynosił 12.975.320.485,68 zł. (karta nr 116)

Organ antymonopolowy zważył co następuje.

Stosownie do zapisu art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy antymonopolowej za praktyki monopolistyczne uznaje się nadużywanie pozycji dominującej na rynku, a w szczególności narzucanie uciążliwych warunków umów, przynoszących przedsiębiorcy narzucającemu te warunki nieuzasadnione korzyści.

Zgodnie z zapisem art. 2 pkt 7 ustawy antymonopolowej przez pozycję dominującą rozumie się pozycję przedsiębiorcy, polegającą na tym, że przedsiębiorca ten nie spotyka się z istotną konkurencją na rynku krajowym lub lokalnym; domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40 % .

Warunek ten w dacie zawarcia umowy o realizacji inwestycji spełniała TP S.A. W świetle ustawy z dnia 23 listopada 1990 r. o łączności (Dz. U. Nr 86, poz. 504) posiadała monopol prawny na rynku usług telekomunikacyjnych międzynarodowych o charakterze powszechnym. W zakresie innych usług telekomunikacyjnych o charakterze powszechnym TP S.A. zajmowała niekwestionowaną pozycję dominującą. Stąd też potrzeby odbiorców nie mogły zostać zaspokojone przez innego operatora, albowiem TP S.A. nie spotykała się na rynku z istotną konkurencją. Rocznik Statystyczny Województwa Częstochowskiego z 1993 r. tabela 14 – podaje, iż w Kochanowicach (ok. 6.400 mieszkańców) w 1992 r. było 96 abonentów telefonicznych. Członkowie SKT - 324 osoby - nie mieli możliwości wyboru innego operatora, a wniesiona przez nich kaucja na wspólną realizację inwestycji i ustalony w umowie sposób rekompensaty wiąże strony co najmniej do czasu wywiązania się z postanowień umowy. TP SA uznała, iż od stycznia do kwietnia roku 2000 zakończyła rozliczenia z członkami SKT. Nie można oczekiwać od członków SKT, którzy współuczestniczyli w realizacji inwestycji w zakresie budowy telefonizacji sieci abonenckiej na terenie gminy Kochanowice, że w zaistniałej sytuacji w obecnej dacie skorzystają z usług innego operatora.

TP S.A. nadal posiada pozycję co najmniej dominującą na rynku. Zajmowanie przez przedsiębiorcę na rynku pozycji monopolistycznej bądź dominującej nie jest zakazane, natomiast zabronione jest jej nadużywanie.

Jednym z zadań organu antymonopolowego określonych w ustawie z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów jest ochrona interesów konsumentów narażonych na stosowanie zakazanych praktyk monopolistycznych. Celem ustawodawstwa antymonopolowego jest ochrona interesu publicznoprawnego za pośrednictwem instrumentów prawnoadministracyjnych. Naruszenie tego interesu może mieć miejsce wówczas, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą

antymonopolową dotknięty jest szeroki krąg uczestników rynku i gdy działania te wywołują na nim inne niekorzystne zjawiska. Decyduje tutaj naruszenie przez przedsiębiorcę w następstwie stosowania zabronionej praktyki monopolistycznej interesu publicznoprawnego także w zakresie interesów konsumentów.

Wnioskodawca podnosił, iż niedopuszczalna jest zastosowana przez TP S.A. w roku 2000 forma zakończenia rozliczenia członków SKT. Jeżeli TP S.A. chce ostatecznie zamknąć etap wzajemnego rozliczania się, winna zaproponować aktualną cenę impulsu to jest 0,27 zł, a nie 0,06 zł wg jego wartości z 1992 r., bądź TP S.A. powinna pozostawić członkom SKT możliwość wykorzystania przyznanych impulsów bez ograniczenia czasowego. Udział finansowy członków SKT i Zarządu Gminy w realizacji wspólnie z TP S.A. inwestycji w zakresie budowy telefonizacji sieci abonenckiej na terenie gminy Kochanowice to także forma quasi kredytowego systemu finansowania inwestycji.

TP S.A. wyjaśniła, iż zawarła tylko jedną umowę z dnia 20.03.1992 r. z SKT Kochanowice, w której zobowiązała się do zwrotu przedpłaty w usługach telekomunikacyjnych (§ 3 pkt 3) i wyżej wymieniona umowa zgodnie z § 1 dotyczyła realizacji inwestycji (w celu stworzenia warunków technicznych - § 14 Regulaminu z 1994 r.). Zdaniem TP S.A. umowa zawarta z SKT na stworzenie warunków technicznych składa się z dwóch etapów tj. otrzymania decyzji o pozwoleniu na budowę oraz z wykonawstwa telefonizacji, organizowanego przez TP S.A. W zawartej umowie z dnia 20.03.1992 r. TP S.A. dawała gwarancję, że członkowie SKT zostaną przyłączeni do sieci TP S.A. i ten warunek został spełniony, albowiem zawarto indywidualne umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych o charakterze powszechnym. Powyższe wyjaśnienia TP S.A. świadczą o nadużywaniu pozycji dominującej przez tego przedsiębiorcę. TP S.A. nie uznała za stosowne wywiązanie się z zapisu § 3 pkt 3 umowy, gdzie Dyrekcja Wojewódzka TP S.A. gwarantowała dla każdego członka SKT sposób zwrotu wniesionych przez nich środków finansowych.

Zastosowana przez TP S.A. zasada rozliczeń z członkami SKT to narzucony i uciążliwy warunek umowy. Członkowie SKT w 1992 r. wnieśli opłaty za przyłączenie do sieci TP S.A. Stanowiła ją połowa wniesionego wkładu to jest 250 zł. W dacie zawarcia umowy to jest 20.03.1992 r. powoływany przez TP S.A. (karta nr 123) regulamin z 1994 r. nie istniał. Natomiast obowiązywał powołany „Regulamin...” z 1991 r. oraz decyzja Dyrektora Generalnego także z 1991 r. szczególnie ust. 7 tej decyzji. TP S.A. nie uzgodniła miesięcznego limitu impulsów (nie mniej niż 50) dla swoich abonentów, dla członków SKT w okresie nie dłuższym niż 4 lata. Umowa z 20.03.1992 r. poza ustaleniami w zakresie budowy telefonizacji sieci abonenckiej na terenie gminy Kochanowice określała także w § 3 pkt 3 gwarancje TP S.A. dla każdego członka SKT. Tak więc „Regulamin...” z 1991 r. i decyzja Dyrektora Generalnego z 1991 r. nie wiążą i nie wiązały członków SKT. Wnioskodawca słusznie podnosi, iż TP S.A. dokonała rozliczenia z członkami SKT z naruszeniem ustawy antymonopolowej.

O tym, czy w konkretnych warunkach dominacji rynkowej sama umowa bądź jej treść została kontrahentowi narzucona, czy też umowa jest rezultatem negocjacji w ramach przysługującej stronom swobody kontraktowania art. 353 (1) K.c., decyduje w ostatecznym rachunku treść umowy i okoliczności jej zawarcia. Testem sprawdzającym jest racjonalność zachowania kontrahenta, oceniana według hipotetycznego założenia istnienia konkurencji na rynku. Zgodnie bowiem z doświadczeniem życiowym strony zawierające umowę działają racjonalnie. Jest oczywiste, że w warunkach istnienia konkurencji, usługobiorcy nie angażowaliby dodatkowych środków na wykonanie inwestycji, skłaniał ich jednak brak alternatywnej i efektywnej formy zaspokajania potrzeb telefonicznych w pożądanym czasie. Zgodnie z zapisem art. 353 (1) Kodeksu cywilnego, obowiązującym w dacie zawarcia umowy, strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Swoboda umów nie ma charakteru absolutnego i doznaje ograniczeń, a ustawa antymonopolowa jako bezwzględnie obowiązująca ogranicza tę zasadę. Zasada swobody dotyczy umów, a nie czynności prawnych jednostronnych. Sprzecznym z

naturą umowy uznaje się pozostawienie w ręku jednej tylko strony możliwości dowolnej zmiany jej warunków. Umowa z 20.03.1992 r. określała w § 3 pkt 3 zagwarantowane przez TP S.A. zasady rozliczeń z członkami SKT w formie przyznanych impulsów do wykorzystania w zamian za wniesione środki finansowe oraz dodatkowe impulsy za nie wywiązywanie się przez TP S.A. z terminu wykonania prac określonych w § 1 umowy. W umowie tej strony ustaliły, iż jednostką rozliczeniową są impulsy telefoniczne.

Zapis art. 385 (1) Kodeksu cywilnego stanowi, że w razie sprzeczności treści umowy z ogólnymi warunkami umów, wzorcem umowy lub regulaminem, strony są związane umową. Przepis ten rozstrzyga o pierwszeństwie postanowień umowy, uzgodnionych w toku pertraktacji prowadzonych do jej zawarcia, przed postanowieniami któregośkolwiek z wzorców wymienionych w art. 385 K.c. Pierwszeństwo umowy przed regulaminami, wzorcami lub ogólnymi warunkami umów wynika jasno z przepisu art. 385 (1) K.c. (Wyrok Sądu Najwyższego- Izba Cywilna z dnia 27 października 1992 r. I CRN 146/92, OSNCP 1993/3 poz. 88). Rozwiązanie to stanowi odzwierciedlenie zasady, iż o treści stosunku prawnego wynikającego z umowy rozstrzyga przede wszystkim wola stron. Strony niniejszego postępowania to jest Zarząd Gminy Kochanowice reprezentujący interesy mieszkańców gminy, członkowie SKT oraz TP S.A. zawarły w dniu 20.03.1992 r. umowę dotyczącą realizacji inwestycji w zakresie budowy telefonizacji sieci abonenckiej na terenie gminy Kochanowice i ustaliły, iż jednostką rozliczeniową wniesionego wkładu będą bezpłatne impulsy telefoniczne.

TP S.A. wyjaśniła, że stosowanie regulacji zawartych w art. 385 (1) K.c. polega na udostępnianiu regulaminów w Biurach Obsługi Klienta i placówkach obsługujących klientów, publikacji regulaminu w „Rzeczpospolitej” w 1993 r. (członków SKT włączono do sieci w 1996 r.) oraz przesłaniu w 1999 r. regulaminu do każdego abonenta. TP S.A. podnosi także, że każda zawarta umowa o świadczenie usług telefonicznych wiąże obie strony. Prawa i obowiązki z niej wynikające dotyczą zarówno abonenta jak i TP S.A. (karta nr 27).

Zgodnie z zapisem art. 385 (1) K.c. oraz powołanym orzecznictwem Sądu Najwyższego TP S.A. nie może uchylać się od skutków prawnych umowy z 20.03.1992 r. W powołanej umowie brak zapisu, iż w kwestii rozliczeń z członkami SKT z tytułu wniesionych przez nich wkładów finansowych znajdują zastosowanie postanowienia regulaminu bądź decyzji Dyrektora Generalnego z 1991 r.

Opisany w niniejszej decyzji sposób dokonania rozliczeń z członkami SKT to jest zwrot kwoty za niewykorzystane impulsy wg ich wartości z 1992 r. przyniósł TP S.A. nieuzasadnione korzyści. W odpowiedzi na zarzuty Wnioskodawcy TP S.A. wyjaśniła, iż członkowie SKT otrzymali zwrot pieniędzy, a kwota otrzymana jest z przeliczenia ilości impulsów pozostałych do wykorzystania przez cenę impulsu obowiązującą w dniu zakończenia okresu czteroletniego (karta nr 124). W tym okresie cena jednostki wynosiła 0,27 zł (karta nr 137). Nieuzasadniona korzyść TP S.A. to różnica w wartości impulsu z 1992 r. według której dokonano rozliczeń z członkami SKT, pomiędzy wartością impulsu w 2000 r. według której TP S.A. powinna rozliczyć się z członkami SKT.

TP S.A. udzielając wyjaśnień na żądanie organu antymonopolowego poinformowała, że po upływie 4 lat od dnia zainstalowania stacji telefonicznej, zaprzestano rozliczania pozostałego limitu jednostek. Po uzgodnieniu z abonentem niewykorzystane impulsy przeliczano wg wartości jednostek taryfikacyjnych z dnia zawarcia umowy tj. po cenie 0,06 zł i w formie nadpłaty uwzględniono w rachunku abonenta. (karta nr 27)

W umowie z dnia 20.03.1992 r. oraz w aneksie z dnia 04.11.1993 r. brak wzmianki o zastosowaniu decyzji z 1991 r. bądź o zastosowaniu postanowień obowiązującego w 1991 i 1993 r. regulaminu.

Umowy zawierane pomiędzy TP S.A. a członkami SKT zawierają w pkt 3 zapis: Wnioskodawca oświadcza, że zapoznał się z postanowieniami „Regulaminu” dotyczącymi zakresu i warunków wykonywania usług będącej przedmiotem niniejszej umowy, jak również postanowieniami „Regulaminu” określającymi okoliczności wywołujące skutki prawne w postaci rozwiązania bądź wygaśnięcia umowy oraz określającymi charakter i tryb

rozstrzygnięcia spraw mogących być przedmiotem reklamacji. Umowy zawierane z członkami SKT określały liczbę przyznanych jednostek licznikowych do bezpłatnego wykorzystania w ilości 4.166 tytułem dokonania przedpłaty i liczba jednostek była jednakowa dla wszystkich członków SKT. Ponadto przyznawano dodatkowe jednostki licznikowe do bezpłatnego wykorzystania z tytułu nieterminowego włączenia do sieci. Tu liczba jednostek była różna w zależności od daty przyłączenia do sieci członka SKT. Pierwotny termin (§ 6 pkt 1 umowy) przewidywał zakończenie inwestycji do 31.12.1993 r. Prace zakończono w 1996 r. Umowa nie zawiera ustaleń o miesięcznym limicie wykorzystania jednostek w okresie 4 lat. Zgodnie z zapisem ust. 7 pkt 5 a powoływanej przez TP S.A. decyzji Dyrektora Generalnego PPTT z 1991 r. – wkład zarówno pieniężny jak i rzeczowy przekraczający jednorazową opłatę z tytułu uzyskania dostępu do sieci telekomunikacyjnej bądź właściwą opłatę za przeniesienie stacji telefonicznej rekompensowany jest przez odstąpienie od pobierania opłat za uzgodnioną z Dyrektorem Wojewódzkim PPTT miesięczną ilość jednostek licznikowych (nie mniej niż 50 jednostek) w okresie nie dłuższym niż 4 lata. (karta nr 51). W umowie dotyczącej realizacji inwestycji brak powołania się na zasady rozliczeń określone w decyzji Dyrektora Generalnego z 1991 r. oraz regulaminów. Natomiast w ust. 3 pkt 3 określono co członkom SKT gwarantuje Dyrekcja Wojewódzka TP S.A. Abonent, członek SKT, który wniósł wkład finansowy na rzecz TP S.A. w 1992 r., w umowie o korzystanie z abonamentu zawartej w dniu 27.07.1995 r. (karta nr 57) miał przyznane 6.512 jednostek licznikowych do wykorzystania. Gdyby miał wykorzystać te jednostki w ciągu 4 lat powinien miesięcznie wykorzystać ok. 135 jednostek. W tym przypadku abonent, członek SKT wykorzystywał miesięcznie np. 64, 37, 48 impulsów (karta nr 96). Inny abonent wykorzystał np. 6 jednostek w miesiącu (karta nr 16). 37 członkom SKT zwrócono pieniądze za niewykorzystane impulsy po 4 latach.

Jak wykazano powyżej członkowie SKT, w imieniu których występuje Zarząd Gminy, w przemyślny sposób korzystali ze swojego kapitału to jest określonej w umowach liczby impulsów w zamian za wniesione wkłady finansowe i nie wywiązywanie się operatora z terminu zakończenia zadania i nieterminowe uruchomienie stacji telefonicznej. Członkowie SKT oraz Zarząd Gminy wnieśli wkład finansowy w realizację inwestycji w zakresie budowy telefonizacji sieci abonenckiej na terenie gminy Kochanowice, współuczestniczyli w realizacji wspólnego przedsięwzięcia wnosząc wkład finansowy.

Umowa o korzystanie z usług operatora jest przykładem umowy wzajemnej w rozumieniu art. 487 § 2 K.c. Istotą takiej umowy jest wzajemność świadczeń, to jest każda ze stron, według treści umowy zobowiązuje się świadczyć drugiej stronie ekwiwalent tego co sama otrzymuje. Za uciążliwy warunek umowy uznaje się każdy warunek oznaczający dla jednej ze stron umowy ciężar większy od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju, czyli naruszający zasadę ekwiwalentności świadczenia. Jeżeli jest on narzucony siłą przewagi kontraktowej przedsiębiorcy i przynosi mu tym samym nieuzasadnione korzyści kosztem kontrahenta, mamy do czynienia z praktyką monopolistyczną. TP S.A., tak jak każdy przedsiębiorca podejmuje ryzyko, czy prowadzona przez niego działalność przyniesie zyski, nie może jednak prowadzić działalności nadużywając pozycji kontraktowej, siły rynkowej i narzucać kontrahentom treść umowy, jakiej nie byłaby w stanie wynegocjować w warunkach istnienia konkurencji na rynku relewantnym. Narzucenie kontrahentowi umowy, zakładającej nieekwiwalentność świadczenia podmiotu o silniejszej pozycji rynkowej wobec świadczenia drugiej strony, z naruszeniem zasady wyrażonej w art. 487 § 2 K.c., istotnej w stosunkach rozliczeniowych, stanowi naruszenie ustawy antymonopolowej.

Sposób rozliczania w I kwartale 2000 r. wnoszonych przez członków SKT kaucji na zasadach określonych powyżej jest praktyką monopolistyczną możliwą do zastosowania dzięki przewadze kontraktowej jaką TP S.A. dysponuje na rynku.

Przypomnieć należy, iż z uwagi na znaczenie metody finansowania dla telefonizacji obszarów o najsłabszej infrastrukturze telekomunikacyjnej Sąd Antymonopolowy uznał, iż pobieranie przez operatora opłat poza cennikowych i stwarzanie w ten sposób quasi-kredytowego systemu finansowania inwestycji w telekomunikacji jest wprawdzie praktyką

usprawiedliwioną w świetle art. 6 ustawy antymonopolowej, ale dopuszczalną jedynie pod warunkiem ekwiwalentnego rozliczenia (wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 25 stycznia 1995 r. sygn. akt XVII Amr 51/94). Jak wykazano powyżej dokonany przez TP S.A. sposób rozliczenia z członkami SKT naruszył zasadę ekwiwalentności świadczeń. W kontekście całej umowy uzyskanej przez TP SA korzyści nie towarzyszy ekwiwalentne świadczenie wzajemne.

Członkowie SKT, Zarząd Gminy Kochanowice oraz TP SA wnosili środki finansowe na wspólną realizację inwestycji. Wkłady finansowe mieszkańców gminy to forma quasi kredytowania inwestycji. W zamian za wniesione wkłady oraz za opóźnienia TP S.A. w realizacji inwestycji, członkom SKT przyznano limit bezpłatnych impulsów do wykorzystania. Wybudowana wspólnymi nakładami sieć stanowi własność operatora. Po zakończeniu w 1996 r. zadania i przyłączeniu członków SKT do sieci TP S.A., członkowie ci jako abonenci, którzy opłatę za przystąpienie do sieci wnieśli już w 1992 r., wnosili miesięczne opłaty abonamentowe wg obowiązujących u operatora zasad oraz wykorzystywali przyznane im bezpłatne impulsy telefoniczne stanowiące równowartość wniesionego wkładu finansowego. Jak wykazano powyżej jednostronnie zmieniona przez TP S.A. i uciążliwa zasada rozliczeń z członkami SKT jest niezgodna z postanowieniami umowy i obowiązującymi w tej firmie aktami prawa wewnętrznego. Praktyką monopolistyczną w niniejszej sprawie jest zastosowany względem członków SKT sposób rozliczenia nie wykorzystanych przyznanych im bezpłatnych impulsów stanowiących równowartość wkładu wniesionego w realizację wspólnej inwestycji. Zmiana przez TP S.A. zasad rozliczeń i nie uwzględnianie kierowanych w I kwartale 2000 r. przez członków SKT do TP S.A. uwag, iż rozliczenie nie wykorzystanych impulsów według ich wartości z 1992 r. jest dla nich krzywdzące, to przejaw nadużywania pozycji rynkowej tego przedsiębiorcy stanowiący naruszenie art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy antymonopolowej.

Dokonanie zwrotu środków finansowych z tytułu nie wykorzystanych impulsów wg ich wartości z 1992 r. nie znajduje potwierdzenia i uzasadnienia zarówno w zawartej w 1992 r. umowie jak i w obowiązujących w TP S.A. regulacjach, a ponadto zastosowanie opisanej powyżej metody rozliczeń jest krzywdzące dla członków SKT. Przykład to rozliczenie z członkiem SKT Kochanowice rozliczonego raportem 4/2000 (karta nr 103 poz. 12). Abonent ten nie wykorzystał przyznanych mu bezpłatnych 3.533 impulsów (karta nr 16). Według wartości impulsu z 1992 r. wynoszącej 0,06 zł za tę liczbę niewykorzystanych impulsów, abonent ten otrzymał zwrot 211,98 zł (karta nr 103 poz. 12). Uwzględniając przedstawione w uzasadnieniu niniejszej decyzji zasady rozliczeń oraz wyjaśnienia TP SA (karta nr 124), iż abonent otrzymuje zwrot pieniędzy, a kwota otrzymana wynika z przeliczenia ilości impulsów pozostałych do wykorzystania przez cenę impulsu obowiązującą w dniu zakończenia okresu czteroletniego, przykładowy abonent o którym mowa powinien otrzymać 953,91 zł (3.533 nie wykorzystane impulsy pomnożone przez 0,27 zł stanowiące wartość impulsu od stycznia do kwietnia 2000 r.). W przypadku tego abonenta różnica wynosi na jego niekorzyść 741,93 zł. Inne przykłady rozliczenia TP SA z abonentami członkami SKT (karta nr 103). Zamieszczony w poz. 4 raportu abonent otrzymał kwotę 148,38 zł. Kwota ta podzielona przez uznaną przez TP SA wartość impulsu 0,06 zł pokazuje, że abonent ten nie wykorzystał 2.473 impulsy. Ta ilość impulsów pomnożona przez 0,27 zł daje kwotę 667,71 zł. Tu różnica na niekorzyść abonenta wynosi 519,33 zł. Kolejny abonent umieszczony w poz. 13 raportu otrzymał od TP SA kwotę 259,32 zł. Kwota ta podzielona przez 0,06 zł pokazuje, iż nie wykorzystał on 4.322 impulsy, za co przy wartości impulsu 0,27 zł powinien otrzymać 1.166,94 zł. Tu różnica na niekorzyść abonenta wynosi 907,62 zł. Kolejny abonent umieszczony w poz. 21 raportu otrzymał od TP SA kwotę 271,50 zł. Kwota ta podzielona przez 0,06 zł pokazuje, iż nie wykorzystał on 4.525 impulsy, za co przy wartości impulsu 0,27 zł powinien otrzymać 1.221,75 zł. Tu różnica na niekorzyść abonenta wynosi 950,25 zł. Abonent umieszczony w poz. 23 raportu otrzymał od TP SA kwotę 323,46 zł. Kwota ta pokazuje, że abonent ten nie wykorzystał 5.391 impulsów, za które przy wartości impulsu 0,27 zł otrzymałby 1.455,57 zł. Tu różnica na niekorzyść abonenta wynosi 1.132,11 zł.

W sposób niewłaściwy i wykazany w uzasadnieniu niniejszej decyzji rozliczono się z 37 członkami SKT. TP SA rażąco nierównoprawnie potraktowała członków SKT. Dokonane przez TP S.A. jednostronne narzucenie uciążliwych warunków umowy to jest zasad rozliczenia wniesionych kaucji pozbawiło członków SKT zagwarantowanego im prawa do rekompensaty, co jest praktyką monopolistyczną określoną w art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy antymonopolowej.

Wniosek Zarządu Gminy Kochanowice był słuszny i uzasadniony. TP S.A. powinna niezwłocznie skorygować dokonane z członkami SKT rozliczenia z tytułu nie wykorzystanych przyznanych im bezpłatnych impulsów uwzględniając, co opisano powyżej. Rozliczenia z członkami SKT powinny być dokonane według ceny impulsu z dnia przeliczenia, a nie według ceny impulsu z okresu wcześniejszego (0,06 zł), co stanowi istotę zarzucanej praktyki monopolistycznej

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji.

II. Skutkiem rozstrzygnięcia zawartego w punkcie I niniejszej decyzji jest nałożenie na TP S.A. kary pieniężnej w wysokości 50.000,- zł (słownie: pięćdziesiąt tysięcy złotych) płatnej do budżetu państwa. Wskazane w niniejszej sprawie stosowanie przez TP S.A. zabronionej praktyki monopolistycznej w ocenie organu antymonopolowego w pełni uzasadnia zastosowanie sankcji przewidzianej w art. 14 ust 1 ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów. Nałożenie kary należy traktować jako podkreślenie naganności działań podmiotu dominującego w przedmiotowej sprawie, które to działania zakłócają swobodę i równość uczestników rynku. Wymierzenie kary ma zdaniem organu antymonopolowego spełnić funkcję prewencyjną z tytułu stosowania praktyki monopolistycznej sprzecznej z interesem publicznym, a także przyczynić się do zaniechania przez podmiot dominujący podobnych działań na innych rynkach lokalnych. TP S.A. przedstawiła w niniejszej sprawie swoje stanowisko, nie uznała za uzasadnione stanowisko członków SKT, którym należność z tytułu nie wykorzystanych impulsów rozliczono wg cen z 1992 r. Nałożona kara pieniężna zapewne wpłynie pozytywnie na działalność operatora i zapewni ochronę interesów konsumentów, a także zapobiegnie dalszemu nieuczciwemu kształtowaniu przez TP S.A. sposobu rozliczenia kaucji wnoszonej przez abonentów na realizację inwestycji.

Na podstawie art. 14 ust. 1 powołanej powyżej ustawy organ antymonopolowy może ustalić karę pieniężną w wysokości do 100% przychodu zdefiniowanego w art. 2 pkt 10 ustawy antymonopolowej. W 1999 r. przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób prawnych w Telekomunikacji Polskiej S.A. wyniósł 12.975.320.485,68 zł. (karta nr 116). Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 10 ustawy antymonopolowej ustalono przychód TP SA, który wynosi 1.081.276.707,14 zł., czyli kwota ta może stanowić maksymalną wysokość kary nałożonej na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy antymonopolowej. Wysokość nałożonej na TP S.A. kary to kwota 50.000,- zł, co stanowi ok. 0,005 % kwoty o której mowa w art. 14 pkt 1 ustawy antymonopolowej. Wysokość nałożonej kary pieniężnej została ustalona przy uwzględnieniu stopnia naruszenia interesu publicznoprawnego, albowiem w gminie Kochanowice 37 osób czyli 11,4 % spośród członków SKT dotknęły skutki stosowanej przez TP SA praktyki. O skuteczności zastosowanych sankcji nie decyduje stopień ich surowości, lecz sama istota sankcji, zwłaszcza uwypuklenie naganności stosowania wykazanej w niniejszej decyzji praktyki monopolistycznej.

Mając na uwadze powyższe orzeka się, jak w sentencji.

Od niniejszej decyzji stronie służy odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Antymonopolowego – za pośrednictwem Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

Karę pieniężną należy wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP O/O Warszawa nr 1010 1010-7878-223-1.

Dyrektor Delegatury
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów w Katowicach
Alicja Kral